

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Jak bezpiecznie przekraczać granice

PORADNIK

Warszawa 2016

RZĄDOWY PROGRAM OGRANICZANIA PRZESTĘPCZOŚCI
I ASPOŁECZNYCH ZACHOWAŃ
„RAZEM BEZPIECZNIEJ”
im. Władysława Stasiaka na lata 2016 i 2017

STRAŻ GRANICZNA
www.strazgraniczna.pl

JAK BEZPIECZNIE PRZEKRACZAĆ GRANICE?

PORADNIK

Opracowanie zbiorowe Komendy Głównej Straży Granicznej

Stan prawny – październik 2016 r.

WARSZAWA 2016

Opracowanie zbiorowe Komendy Głównej Straży Granicznej

Wydawca

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

© Copyright by Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji Warszawa 2016

ISBN 978-83-946902-1-2

Skład, druk i oprawa:

PHU "LOGOS" s.c.

05-200 Nowe Lipiny

ul. Szosa Jadowska 48a

tel/fax 22 787 77 83, 787 29 11

Spis treści

1. Obywatelstwo Unii Europejskiej i prawo do swobodnego przemieszczania się.	5
2. Podróż do państw Unii Europejskiej.	6
2.1. Ogólne informacje dotyczące przekraczania granic wewnętrznych i granic zewnętrznych Unii Europejskiej.	6
2.2. Dokumenty uprawniające do przekroczenia granicy.	6
2.2.1. Obywatel Rzeczypospolitej Polskiej.	6
2.2.2. Osoby korzystające z prawa do swobodnego przemieszczania się.	7
2.2.3. Obywatele państw trzecich.	7
2.2.4. Zasady postępowania z dokumentem podróży.	7
3. Podróże do państw trzecich.	9
4. Wjazd i pobyt obywateli państw trzecich na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej.	9
4.1. Warunki wjazdu obywateli państw trzecich.	10
4.2. Podstawowe informacje dotyczące wydawania wiz.	11
4.3. Odmowa wjazdu.	11
5. Kontrole wykonywane przez funkcjonariuszy Straży Granicznej.	11
5.1. Kontrola na granicy.	11
5.2. Kontrola na terytorium kraju.	12
5.3. Kontrola ruchu drogowego.	12
5.4. Kontrola osobista, kontrola bagaży i środków transportu.	13
6. Zasady bezpieczeństwa w portach lotniczych.	13
6.1. Kontrola bezpieczeństwa osób i bagażu.	13
6.2. Przedmioty niedopuszczone do przewozu w kabinie pasażerskiej.	14
6.3. Przedmioty niedopuszczone do przewozu w bagażu rejestrowanym.	15
7. Ogólne informacje dotyczące składania skarg.	16

WSTĘP

Z przyjemnością, oddajemy do rąk Państwa kolejne wydanie Poradnika z nadzieją, że zamieszczone w nim informacje i wskazówki pomogą odpowiedzieć na najczęściej zadawane pytania:

- **Co daje członkostwo w Schengen w kontekście przekraczania granic?**
- **Jak przekraczać granice państw członkowskich Unii Europejskiej, a jak granice państw trzecich?**
- **Jaki dokument zabrać ze sobą, dowód osobisty czy paszport?**
- **Jakie uprawnienia posiadają funkcjonariusze Straży Granicznej?**
- **Co wolno wnieść na pokład samolotu?**

Opracowanie zawiera jedynie podstawowe informacje dotyczące zasad wjazdu, pobytu i wyjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Szczegółowe informacje znajdują Państwo na stronie internetowej Urzędu do Spraw Cudzoziemców pod adresem: <http://www.udsc.gov.pl>.

Opracowanie uwzględnia stan prawny na dzień 15 października 2016 r.

1. Obywatelstwo Unii Europejskiej i prawo do swobodnego przemieszczania się.

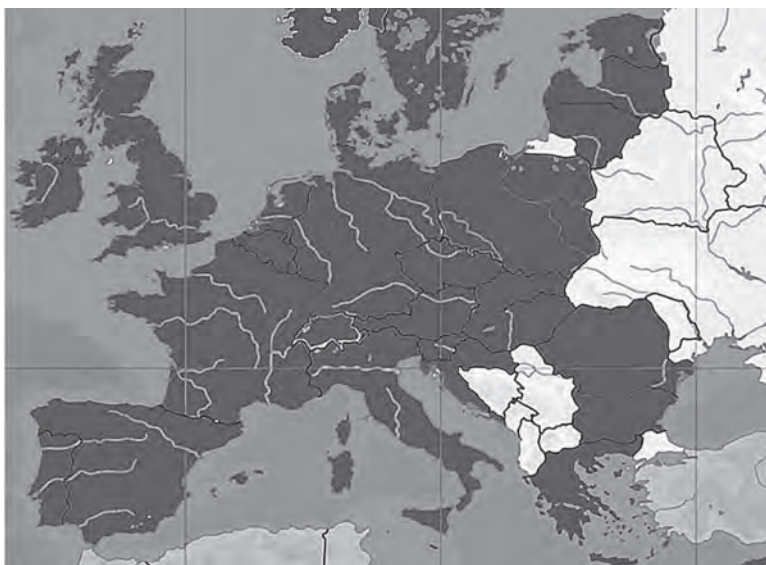
Zgodnie z art. 20 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej¹, każdy obywatel państwa członkowskiego Unii Europejskiej posiada obywatelstwo Unii Europejskiej.

Obywatele państw członkowskich UE korzystają z wielu swobód europejskich, w tym z prawa do swobodnego przemieszczania się.

Z dniem 1 maja 2004 r. tj. z dniem przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej, również obywatele polscy stali się pełnoprawnymi obywatelami Unii Europejskiej i uzyskali prawo do korzystania ze wszystkich unijnych swobód, w tym także swobody przemieszczania się po Unii Europejskiej. Bardziej odczuwalne stało się to z chwilą wejścia Polski do strefy Schengen dnia 21 grudnia 2007 r., kiedy zniesione zostały kontrole graniczne osób na granicach wewnętrznych.

Beneficjentami prawa do swobodnego przemieszczania się są nie tylko obywatele Unii Europejskiej ale również obywatele państw Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Szwajcarii.

Prawo to przysługuje także członkom rodzin obywateli Unii Europejskiej, będącym obywatelami państw trzecich, po spełnieniu określonych warunków.

■ Obszar, na którym obowiązuje prawo do swobodnego przemieszczania się osób
Rys. Mapa Europy

Unia Europejska działa na rzecz zachęcania obywateli do korzystania z możliwości swobodnego przemieszczania się, przebywania i podejmowania pracy oraz nauki na terytorium jej państw.

Jak wiadomo, na granicach wewnętrznych państw stosujących w pełni dorobek Schengen zniesione zostały kontrole graniczne wobec osób i środków transportu. Funkcjonariusze służb ochrony porządku publicznego państw członkowskich Unii Europejskiej, mają jednak prawo ustalać, w ramach rutynowych kontroli policyjnych, czy kontrolowane osoby są beneficjentami tego prawa. Pamiętać należy ponadto, że w wyjątkowych przypadkach, każde państwo może podjąć decyzję o przywróceniu kontroli na swoich granicach na czas określony.

1. Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej - (Dz.Urz UE C/326 z 26.10.2012 s.47).

Jakkolwiek obywatel polski z dniem akcesji polski do UE nabył obywatelstwo Unii Europejskiej oraz prawo korzystania ze swobody do przemieszczania się i pobytu na terytoriach innych państw członkowskich UE, to w dalszym ciągu pozostając obywatelem RP ma obowiązek legitymowania się polskim dokumentem poświadczającym tożsamość i obywatelstwo oraz uprawniającym do przekraczania granicy. Obywatelstwo Unii Europejskiej uzupełnia tylko obywatelstwo krajowe, a związane z nim przywileje nie wyłączają praw i obowiązków obywatela polskiego, wynikających z polskiego prawa.

2. Podróż do państw Unii Europejskiej.

2.1 Ogólne informacje dotyczące przekraczania granic wewnętrznych i granic zewnętrznych Unii Europejskiej.

Każda osoba przekraczająca granice wewnętrzne lub zewnętrzne państw członkowskich podlega kontroli granicznej według zasad określonych w przepisach Rozporządzenia (UE) nr 2016/399 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice (Dz. Urz. UE L77/1 z 23.0.2016), zwanego dalej „kodeksem granicznym Schengen”.

Przekraczanie granicy państwowej stanowiącej granicę wewnętrzną, co do zasady może odbywać się w każdym miejscu, co stanowi duże ułatwienie. Granicą wewnętrzną jest granica lądowa RP z Niemcami, Czechami, Słowacją, Litwą.

Zaleca się jednak zabrać ze sobą ważny paszport lub dowód osobisty, gdyż podczas podróży po obszarze Schengen osoba może zostać skontrolowana przez służby graniczne danego państwa członkowskiego UE np. podczas podróży samochodem, zwiedzania czy nawet krótkiego spaceru.

Kontrola może dotyczyć potwierdzenia tożsamości i obywatelstwa osoby, stanu technicznego oraz prawa do użytkowania i kierowania pojazdem, a także przewożonych towarów. Brak dokumentów, w przypadku rutynowej kontroli policyjnej, może nastęrczać problemy związane z ustaleniem tożsamości podróżnego. Należy pamiętać również, że każde państwo członkowskie UE może na określony czas przywrócić kontrole graniczne na swoich granicach wewnętrznych.

Przekraczanie granic zewnętrznych dozwolone jest przez przeznaczone oraz otwarte dla ruchu granicznego przejścia graniczne, z uwzględnieniem postanowień umów międzynarodowych wiążących Rzeczpospolitą Polską. Dotyczy to przekraczania granicy lądowej RP z Rosją, Białorusią i Ukrainą, a także przekraczania granicy RP drogą powietrzną i morską do państw leżących poza obszarem Unii Europejskiej. Podczas przekraczania granic zewnętrznych podróżni poddawani są odprawie granicznej, w tym kontroli dokumentów.

2.2 Dokumenty uprawniające do przekroczenia granicy.

2.2.1. Obywatel Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z przepisami ustawy o ochronie granicy państwowej², przekraczanie granicy państwowej Rzeczypospolitej Polskiej jest dozwolone na podstawie dokumentów uprawniających do jej przekraczania. Dokumenty te określają odrębne przepisy, w tym umowy międzynarodowe, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, lub przepisy prawa Unii Europejskiej.

Dokumentem uprawniającym obywatela RP do przekraczania granicy jest :

- **dokument paszportowy**³ (m.in. paszport zwykły, tymczasowy, dyplomatyczny, służbowy)
- oraz w ograniczonym zakresie⁴ – **dowód osobisty**⁵ aktualnie wydawany bezpłatnie na okres 10 lat. Dowód osobisty może zostać wydany, na wniosek rodziców lub opiekunów prawnych, osobie niepełnoletniej (nawet niemowlęciu) ale wtedy okres jego ważności jest krótszy i wynosi 5 lat od daty jego wydania.

2. Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 930 z późn. zm.).

3. Ustawa z dnia 13 lipca 2006 r. o dokumentach paszportowych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 758).

* *Dokumenty, takie jak: prawo jazdy, legitymacja szkolna, karta rowerowa, zaświadczenie o złożeniu wniosku o wydanie paszportu lub dowodu osobistego, akt urodzenia, legitymacja emeryta nie są dokumentami, które uprawniają do przekraczania granicy.*

Warto wiedzieć, że pobyt obywatela RP w innych państwach członkowskich UE w okresie do trzech miesięcy od daty wjazdu, nie wymaga spełnienia dodatkowych formalności. Posiadać należy ważny dokument potwierdzający tożsamość i obywatelstwo Unii Europejskiej. Pobyt przez okres przekraczający trzy miesiące wymaga już jednak spełnienia określonych warunków. Należy między innymi posiadać ubezpieczenie zdrowotne w przyjmującym państwie członkowskim UE oraz wystarczające zasoby finansowe do życia dla siebie i członków rodziny, aby nie stanowić obciążenia dla systemu pomocy społecznej tego państwa w okresie pobytu. Alternatywą spełnienia tego wymogu będzie zatrudnienie w tym państwie lub kształcenie się w instytucji uznanej przez to państwo. Państwo przyjmujące może dodatkowo wymagać, aby osoba, która korzysta ze swobody przemieszczania się, przebywająca na jego terytorium ponad trzy miesiące, zarejestrowała się w odpowiednich organach.

2.2.2. Osoby korzystające z prawa do swobodnego przemieszczania się.

Osoby korzystające z prawa do swobodnego przemieszczania się na mocy przepisów UE mogą wjechać na terytorium państw członkowskich UE na podstawie **ważnego dokumentu podróży albo innego uznawanego dokumentu potwierdzającego ich tożsamość i obywatelstwo**⁴. Dodatkowo podczas przekraczania granic są **obowiązane posiadać wizę wjazdową**, a państwa członkowskie UE ułatwiają im uzyskanie wiz. Wizy dla tej kategorii osób są wydawane nieodpłatnie, na podstawie przyspieszonej procedury.

Z obowiązku posiadania wizy zwalnia ważna karta pobytu członka rodziny obywatela Unii Europejskiej.

Prawo do swobodnego przemieszczania się podlega ograniczeniom związanym z koniecznością ochrony porządku publicznego, obronności państwa, a także zdrowia publicznego. Każdy przypadek ograniczenia prawa do swobodnego przemieszczania się jest rozpatrywany indywidualnie. Państwo przyjmujące może nawet wydalić osobę, jeżeli stwarza ona zagrożenie dla porządku publicznego, obronności państwa, a także zdrowia publicznego.

2.2.3. Obywatele państw trzecich.

Podstawowe informacje dotyczące zasad wjazdu, pobytu i wyjazdu obywateli państw trzecich na/z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej znajdują się w pkt.4 niniejszego opracowania, zaś informacje bardziej szczegółowe na stronie internetowej Urzędu do Spraw Cudzoziemców pod adresem <http://www.udsc.gov.pl>.

2.2.4. Zasady postępowania z dokumentem podróży.

4. Dotyczy to państw członkowskich UE, EOG i Konfederacji Szwajcarskiej oraz tych państw, które w drodze jednostronnych decyzji wyraziły na to zgodę.

5. Art.4 Ustawy z dnia 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych (Dz.U. z 2016 r. poz. 391 z późn. zm.) stanowi, iż "Dowód osobisty jest dokumentem stwierdzającym tożsamość i obywatelstwo polskiej osoby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz innych państw członkowskich Unii Europejskiej, państw Europejskiego Obszaru Gospodarczego nienależących do Unii Europejskiej oraz państw niebędących stronami umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, których obywatele mogą korzystać ze swobody przepływu osób na podstawie umów zawartych przez te państwa ze Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi oraz na podstawie jednostronnych decyzji innych państw, uznających ten dokument za wystarczający do przekraczania ich granic. Dowód osobisty uprawnia do przekraczania granic państw, o których mowa powyżej.

6. Ustawa z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobytku oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1525 z późn. zm).

Dokument, który upoważnia do przekraczania granic powinien być przechowywany w sposób wykluczający ryzyko jego zgubienia, kradzieży czy zniszczenia. Nie należy:

- * **wyrywać kartek z paszportu – są ponumerowane i funkcjonariusz Straży Granicznej w trakcie kontroli sprawdzi, czy nie brakuje żadnej z nich;**
- * **przycinać okładek paszportu, żeby pasowały do oprawki;**
- * **zamieszczać dopisków na stronach paszportu, z wyjątkiem wpisu ołówkiem, w wyznaczonym do tego celu miejscu, nazwiska i adresu osoby, którą należy powiadomić w razie wypadku.**

UWAGA:

Obywatele UE!

- Jeśli jesteś obywatelem UE, nie musisz okazywać dowodu osobistego ani paszportu, kiedy wjeżdżasz z jednego kraju strefy Schengen do drugiego. Warto mieć jednak te dokumenty przy sobie.
- Przekraczając granicę Bułgarii, Chorwacji, Cypru, Irlandii, Rumunii lub Wielkiej Brytanii, nadal musisz okazać ważny dowód osobisty lub paszport. Kraje te, mimo że są częścią UE, nie należą do bezpaszportowej strefy Schengen. Przed wyjazdem ze swojego kraju sprawdź, jakie dokumenty musisz mieć przy sobie, aby wjechać do kraju spoza strefy Schengen, jeśli planujesz się tam udać.
- Dziecko, które podróżuje indywidualnie lub z dorosłymi, którzy nie są jego opiekunami prawnymi, lub w towarzystwie tylko jednego rodzica, powinno posiadać własny paszport lub dowód osobisty. Podróżując do innego kraju może jednak potrzebować dodatkowego (oficjalnego) dokumentu podpisanego przez obydwoje rodziców, drugiego rodzica lub opiekuna prawnego (opiekunów prawnych), w którym wyrażą oni zgodę na jego podróż. Najpierw powinieneś skontaktować się z miejscową ambasadą kraju, do którego wysyłasz dzieci, z pytaniem o to, czy będą potrzebować dodatkowych dokumentów i jakie to mają być dokumenty.

Członkowie rodziny obywateli UE pochodzący spoza UE!

- Jeśli Ty masz obywatelstwo jednego z krajów UE, ale członkowie Twojej rodziny nie mają, a towarzyszą Ci w podróży do innego kraju UE lub dołączają tam do Ciebie to muszą posiadać ważny paszport oraz, w zależności od kraju, z którego pochodzą, mogą zostać poproszeni o okazanie wizy wjazdowej na granicy.
- Osoby posiadające kartę pobytu członka rodziny obywatela UE nie muszą starać się o wizę, jeżeli podróżują wraz z osobą będącą obywatelem UE.
- Współmałżonek, rodzice, dziadkowie, dzieci lub wnuki niebędący obywatelami UE nie potrzebują wizy kraju, do którego się udają, jeśli posiadają zezwolenie na pobyt lub wizę wydane w innym kraju należącym do strefy Schengen oraz jeśli kraj, do którego się udają, należy dla tej strefy.

Obywatele krajów spoza UE !

- Jeśli nie jesteś obywatelem UE i planujesz udać się do UE albo podróżować po jej obszarze, musisz posiadać paszport, który jest ważny przez co najmniej trzy miesiące po dacie planowanego wyjazdu z odwiedzanego kraju UE i który został wydany w ciągu ostatnich dziesięciu lat i wizę, jeśli jest wymagana.
- Wnioski o wizy należy składać w konsulacie lub ambasadzie kraju, do którego się wybierasz.
- Wiza uzyskana w jednym z państw, które należą do strefy Schengen, pozwala podróżować również po pozostałych krajach tej strefy o ile nie jest ograniczona terytorialnie. Możesz jednak potrzebować oddzielnej wizy, wybierając się do krajów spoza obszaru Schengen.
- Pozwolenie na pobyt ważne w jednym z krajów obszaru Schengen jest równoważne wizie.
- Funkcjonariusze dokonujący kontroli granicznej w UE mogą poprosić o okazanie innych dokumentów, na przykład zaproszenia, dowodu zakwaterowania lub biletu powrotnego. Aby dowiedzieć się, jakie są szczegółowe wymagania, najlepiej skontaktować się z urzędem konsularnym danego państwa UE.
- Nie zapomnij o ubezpieczeniu na czas podróży, ubezpieczeniu zdrowotnym i/lub ubezpieczeniu samochodowym.

3. Podróże do państw trzecich.

Aby podróżować do tzw. państw trzecich, należy posiadać ważny dokument podróży oraz inne dodatkowo wymagane przez te państwa dokumenty (np. wiza, voucher, ubezpieczenie). Niektóre kraje uznają dowody osobiste, inne wymagają bezwzględnie okazywania paszportów.

Informacje na temat państw, które zezwalają na przekraczanie ich granic na podstawie dowodu osobistego znaleźć można również na stronach internetowych Ministerstwa Spraw Zagranicznych (www.ms.gov.pl).

Szczegółowe informacje w tym zakresie najlepiej ustalić bezpośrednio w przedstawicielstwie dyplomatycznym lub konsularnym danego kraju. Tam też należy każdorazowo ustalić warunki wjazdu i pobytu na jego terytorium, a w szczególności zgromadzić informacje w kwestiach takich jak:

- obowiązek wizowy oraz rodzaje i cele podróży, dla których wiza nie jest wymagana;
- dopuszczalny czas pobytu;
- minimalny okres ważności paszportu po wjeździe;
- wymagane środki finansowe na czas podróży do tego państwa;
- wymagania wobec kierowców pojazdów mechanicznych;
- dokumenty uprawniające do prowadzenia pojazdu, w tym w sytuacji, gdy pojazd nie jest własnością kierowcy;
- obowiązkowe wyposażenie pojazdu;
- formalności związane z ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej.

Jeśli chodzi o kwestie wizowe w kontekście podróży do naszych sąsiadów zza wschodniej granicy, to **władze Republiki Białoruś i władze Federacji Rosyjskiej wymagają od obywateli polskich, a także od obywateli pozostałych państw członkowskich Unii Europejskiej posiadania wiz podczas wjazdu na ich terytorium.**

Na terytorium Ukrainy obywatele Unii Europejskiej mogą natomiast wjechać bez wizen na okres do 90 dni bez względu na cel podróży. Ułatwienie to zostało wprowadzone w 2005 roku jednostronną decyzją Prezydenta Ukrainy, mimo że Unia Europejska nadal wymaga od obywateli tego państwa posiadania wiz.

Obywatele państw trzecich muszą uzyskać adekwatne informacje bezpośrednio w odpowiednich przedstawicielstwach dyplomatycznych.

4. Wjazd i pobyt obywateli państw trzecich na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej.

Zasady przekraczania granic zewnętrznych Unii Europejskiej oraz granic Schengen przez obywateli państw trzecich określone zostały przede wszystkim w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice (określanym dalej jako: „kodeks graniczny Schengen”)⁷ (ale także w innych aktach prawa UE).

Kodeks graniczny Schengen odnosi się co do zasady do wjazdów i pobytów krótkoterminowych na okres nieprzekraczający 90 dni w każdym okresie 180-dniowym, co oznacza wzięcie pod uwagę okresu 180-dniowego poprzedzającego każdy z dni pobytu. Pamiętać należy, że za datę wjazdu uważa się pierwszy dzień pobytu na terytorium państw członkowskich, a dzień wyjazdu liczy się jako ostatni dzień pobytu na terytorium państw członkowskich. W obliczeniach długości pobytu na terytorium państw członkowskich UE nie uwzględnia się zaś okresów pobytu dozwolonych na mocy zezwolenia na pobyt lub wizen długoterminowej.

Jako rozporządzenie unijne, kodeks jest stosowany przez wszystkie państwa członkowskie UE (poza Wielką Brytanią i Irlandią) oraz przez Islandię, Norwegię, Szwajcarię i Lichtenstein bezpośrednio i nie wymaga implementacji do prawa krajowego. Poniżej przedstawionych zostało tylko kilka spośród ważnych kwestii uregulowanych w kodeksie granicznym Schengen.

7. Rozporządzenie PE i Rady (UE) nr 2016/399 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen) (Dz.U. L 77/1 z 23.3.2016).

4.1. Warunki wjazdu obywateli państw trzecich⁸.

Obywatele państw trzecich, wjeżdżający na terytorium państwa członkowskiego, w tym na terytorium Polski, muszą spełniać poniżej wskazane warunki.

1. Posiadać ważny dokument podróży uprawniający posiadacza do przekroczenia granicy i spełniający następujące kryteria:
  - (a) dokument jest ważny przez przynajmniej trzy miesiące po planowanej dacie wyjazdu z terytorium państw członkowskich;
  - (b) dokument został wydany w okresie ostatnich 10 lat.
2. Posiadać ważną wizę, jeżeli jest wymagana zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 539/2001 z dnia 15 marca 2001 r. wymieniającym listę państw trzecich, których obywatele podlegają obowiązkowi wizowemu w celu przekraczania granic zewnętrznych oraz państw trzecich, których obywatele są zwolnieni z tego obowiązku, z wyjątkiem przypadku, gdy posiadają ważny dokument pobytowy wydany przez Państwo Członkowskie lub ważną wizę długoterminową.
3. Uzasadnić cel i warunki planowanego pobytu (posiadać dokumenty dotyczące planu podróży, zakwaterowania (m.in. zaproszenie, voucher), dotyczące powrotu (bilet powrotny lub bilet w obie strony).
4. Posiadać wystarczające środki utrzymania, zarówno na czas trwania planowanego pobytu, jak i na powrót do państwa pochodzenia lub zamieszkania, tranzyt do państwa trzeciego, które udzieli zezwolenia na wjazd lub dokumenty, które mogą potwierdzić możliwość uzyskania ww. środków, jeżeli mają możliwość uzyskania takich środków zgodnie z prawem.

Podstawę do oceny, czy środki utrzymania są wystarczające, może stanowić gotówka, czeki podróżne i karty kredytowe znajdujące się w posiadaniu obywatela państwa trzeciego.

Dokumentami, które mogą potwierdzić możliwość uzyskania przez cudzoziemca środków finansowych są: czek podróżny, zaświadczenie o wysokości limitu na karcie kredytowej wydane przez bank lub instytucję kredytową, które wystawiły kartę kredytową, zaświadczenie o posiadaniu środków płatniczych w banku lub spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej lub instytucji kredytowej, mających siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub w innym Państwie Członkowskim Unii Europejskiej, a także bilet powrotny uprawniający do podróży do tego państwa czy dokument potwierdzający przyznanie stypendium temu cudzoziemcowi wystawiony nie wcześniej niż na miesiąc przed dniem przekroczenia granicy.

Dokumentami, które mogą potwierdzić cel i czas trwania planowanego pobytu przez cudzoziemców są: dokument potwierdzający uczestnictwo w imprezie turystycznej, obozie młodzieżowym lub zawodach sportowych, dowód opłacenia kosztów pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie obejmującym co najmniej koszty zakwaterowania i wyżywienia, skierowanie do placówki leczniczo-sanatoryjnej, wiza w celu udziału w programie pracy wakacyjnej zawierająca nazwę programu zamieszczonej w polu „Uwagi”.

Dokumentem, który może potwierdzić cel i czas trwania planowanego pobytu przez cudzoziemca jest zaświadczenie o przyjęciu na studia lub o kontynuowaniu studiów, uczestniczeniu w badaniach naukowych, szkoleniu, prowadzeniu prac rozwojowych oraz o podjęciu lub kontynuowaniu nauki.

Środki utrzymania ocenia się stosownie do długości i celu pobytu oraz w stosunku do średnich kosztów taniego wyżywienia i zakwaterowania w danym państwie członkowskim lub danych państwach członkowskich, pomnożonych przez liczbę dni pobytu⁹.

5. Nie mogą być osobami, wobec których dokonano wpisu do celów odmowy wjazdu w Systemie Informacyjnym Schengen (SIS).
6. Nie mogą stanowić zagrożenia dla porządku publicznego, bezpieczeństwa wewnętrznego, zdrowia publicznego lub stosunków międzynarodowych żadnego z Państw Członkowskich oraz nie dokonano wobec nich, na tej samej podstawie, wpisu do celów odmowy wjazdu w krajowych bazach danych.

8. Art.6 rozporządzenia, o którym mowa w przypisie nr 7.

9. Rozporządzenie MSW z dnia 23 lutego 2015 r. w sprawie środków finansowych wymaganych od cudzoziemca wjeżdżającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz dokumentów, które mogą potwierdzić możliwość uzyskania takich środków, a także cel i czas trwania planowanego pobytu (Dz.U. z dnia 9 marca 2015 r. poz. 326, z 2016 r. poz.282).

4.2. Podstawowe informacje dotyczące wydawania wiz.

Organami właściwymi do wydawania polskich wiz (wiz krajowych, wiz Schengen) za granicą są konsulowie Rzeczypospolitej Polskiej.

Jeżeli w kraju pochodzenia cudzoziemca nie ma przedstawicielstwa dyplomatycznego Rzeczypospolitej Polskiej, obywatele państw trzecich mogą ubiegać się o wydanie wizy krótkoterminowej Schengen w placówkach dyplomatycznych innych państw członkowskich UE.

Pamiętać także należy, że w przejściu granicznym wizy wydawane są tylko w szczególnych, wyjątkowych wypadkach np. sytuacje losowe, a ich wydanie warunkowane jest m.in. koniecznością udokumentowania, że cudzoziemiec nie miał możliwości uzyskania wizy u właściwego konsula poza granicami RP.

4.3. Odmowa wjazdu.

Obywatelowi państwa trzeciego odmawia się wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (i innych państw członkowskich UE), jeżeli nie spełnia wskazanych poniżej warunków:

- nie posiada ważnego dokumentu podróży;
- nie posiada ważnego dokumentu pobytowego lub ważnej wizy (jeśli jest wymagana);
- posiada sfałszowany/podrobiony/przerobiony dokument podróży/wizę/dokument pobytowy;
- nie posiada odpowiedniej dokumentacji uzasadniającej cel i warunki pobytu;
- nie posiada wystarczających środków utrzymania w odniesieniu do okresu i formy pobytu lub środków na powrót do państwa pochodzenia lub tranzytu;
- przebywał już 90 dni w poprzedzającym 180 dniowym okresie na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej;
- jest osobą, wobec której dokonano wpisu do celów odmowy wjazdu w SIS (Systemie Informacyjnym Schengen) lub w rejestrze krajowym;
- jest uznany za osobę stanowiącą zagrożenie dla porządku publicznego, bezpieczeństwa wewnętrznego, zdrowia publicznego lub stosunków międzynarodowych któregośkolwiek z Państw Członkowskich.

Decyzję o odmowie wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wydaje komendant placówki Straży Granicznej.

5. Kontrole wykonywane przez funkcjonariuszy Straży Granicznej.

5.1. Kontrola na granicy.

Co do zasady, przekraczanie granic zewnętrznych dozwolone jest na przejściach granicznych i w ustalonych godzinach ich otwarcia. Na przejściach granicznych, które nie są czynne całą dobę, udostępnia się widoczne informacje o godzinach ich otwarcia.

Ruch graniczny na granicach zewnętrznych podlega odprawom dokonywanym przez Straż Graniczną. Sposób dokonywania kontroli granicznej, a także warunki przekraczania granicy zostały określone w kodeksie granicznym Schengen. Odprawom mogą podlegać również środki transportu i przedmioty będące w posiadaniu osób przekraczających granicę.

Zgodnie z przepisami kodeksu granicznego Schengen, **wszystkie osoby podlegają minimalnej odprawie mającej na celu ustalenie ich tożsamości na podstawie okazanych dokumentów podróży.**

Odprawa minimalna obejmuje szybką i bezpośrednią weryfikację dokumentu uprawniającego posiadacza do przekroczenia granicy w zakresie jego ważności oraz weryfikację obecności śladów jego sfałszowania lub podrobienia, przy użyciu, w stosownych przypadkach, urządzeń technicznych oraz poprzez sprawdzenie wyłącznie informacji o skradzionych, przywłaszczonych, utraconych w inny sposób i unieważnionych dokumentach w odpowiednich bazach danych.

Taka minimalna odprawa stanowi zasadę w odniesieniu do osób korzystających z prawa do swobodnego przemieszczania się na mocy prawa Unii, w tym i obywateli polskich. Straż Graniczna ma jednak prawo sprawdzić krajowe i europejskie bazy danych podczas dokonywania minimalnej odprawy tych osób, w celu potwierdzenia, że takie osoby nie stanowią rzeczywistego, aktualnego i dostatecznie poważnego zagrożenia dla bezpieczeństwa wewnętrznego, porządku publicznego, stosunków międzynarodowych państw członkowskich lub zagrożenia dla zdrowia publicznego.

Obywatele państw trzecich podlegają szczególowej odprawie przy wjeździe i wyjeździe, która przy wjeździe obejmuje weryfikację warunków wjazdu wymienionych w pkt. 4.1. niniejszego opracowania.

Zgodnie z przepisami kodeksu granicznego Schengen oraz przepisami prawa krajowego, funkcjonariusze Straży Granicznej, w ramach kontroli granicznej, są uprawnieni m.in. do:

- kontroli paszportów i innych dokumentów uprawniających do przekroczenia granicy;
- kontroli osobistej, a także przeglądania zawartości bagaży, sprawdzania ładunków;
- kontroli dokumentów pojazdów;
- wydawania w szczególnych sytuacjach wiz;
- odmówienia wjazdu, jeżeli cudzoziemiec nie spełnia warunków na wjazd lub pobyt na terytorium RP lub w obszarze Schengen;
- przyjęcia od cudzoziemca wniosku o nadanie statusu uchodźcy.

Funkcjonariusze Straży Granicznej dokonujący kontroli mogą także:

- zatrzymywać osoby poszukiwane przez organy ścigania albo takie, których tożsamości z różnych przyczyn nie można ustalić;
- zatrzymywać i cofać z granicy państwowej odpady, szkodliwe substancje chemiczne oraz materiały jądrowe i promieniotwórcze.

5.2. Kontrola na terytorium kraju.

Funkcjonariusze Straży Granicznej są również uprawnieni do dokonywania kontroli na terytorium kraju. Kontrole te mają charakter wrywkowy, opierają się np. na posiadanych informacjach na temat nielegalnej migracji. Dokonują ich funkcjonariusze umundurowani (patrole mobilne) lub nieumundurowani.

W ramach prowadzonych kontroli na terytorium kraju **funkcjonariusze Straży Granicznej mogą dokonać kontroli legalności pobytu cudzoziemców**, sprawdzają, czy pobyt cudzoziemca jest zgodny z obowiązującymi przepisami regulującymi zasady wjazdu i pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Funkcjonariusze Straży Granicznej mogą również dokonać kontroli legalności zatrudnienia cudzoziemców, w trakcie której sprawdzają, czy cudzoziemiec wykonuje pracę bądź podjął działalność gospodarczą zgodnie z obowiązującymi w Polsce przepisami.

5.3. Kontrola ruchu drogowego.

Realizując ustawowe zadania Straży Granicznej¹⁰, umundurowani funkcjonariusze Straży Granicznej są uprawnieni do zatrzymywania pojazdów i wykonywania czynności z zakresu kontroli ruchu drogowego na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej¹¹.

Funkcjonariusze Straży Granicznej uprawnieni są m.in. do:

- legitymowania uczestnika ruchu;
- sprawdzania dokumentów wymaganych w związku z kierowaniem pojazdem i jego używaniem;
- żądania poddania się przez kierującego pojazdem badaniu w celu ustalenia zawartości w organizmie alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu;
- sprawdzania stanu technicznego, wyposażenia, ładunku, masy pojazdu znajdującego się na drodze;
- sprawdzania zapisów urządzenia rejestrującego samoczynnie prędkość jazdy, czas jazdy i czas postoju, obowiązkowych przerw i czas odpoczynku.

10. Zadania określone w ustawie z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2011 r. Nr 116, poz. 675, z późn. zm.).

11. Na podstawie ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 1137 z późn. zm.).

Funkcjonariusze Straży Granicznej mają również uprawnienia do nakładania grzywnien w drodze mandatu karnego za określone wykroczenia.

Dodatkowo funkcjonariusze Straży Granicznej odmawiają prawa wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej pojazdem, jeżeli:

- pojazd kierowany jest przez osobę znajdującą się w stanie nietrzeźwości lub w stanie po użyciu alkoholu albo środka działającego podobnie do alkoholu;
- pojazd kierowany jest przez osobę nieposiadającą przy sobie wymaganych dokumentów uprawniających do kierowania pojazdem lub używania pojazdu, dokumentu stwierdzającego zawarcie umowy obowiązkowego ubezpieczenia;
- stan techniczny pojazdu stanowi zagrożenie dla ruchu drogowego, powoduje uszkodzenie drogi przez pojazd albo narusza wymagania ochrony środowiska;
- kierujący pojazdem nienormatywnym (pojazdem, którego nacisk osi wraz z załadunkiem lub bez ładunku są większe od dopuszczalnych, przewidzianej dla danej drogi w przepisach o drogach publicznych) nie posiada wymaganego zezwolenia albo wypisu z tego zezwolenia.

5.4. Kontrola osobista, kontrola bagaży i środków transportu.

Zgodnie z art.11 ustawy o Straży Granicznej funkcjonariusze Straży Granicznej mają prawo dokonywania kontroli osobistej, a także przeglądania zawartości bagaży, sprawdzania ładunków w portach i na dworcach oraz w środkach komunikacji lotniczej, drogowej, kolejowej i wodnej – w celu wykluczenia możliwości popełnienia przestępstw lub wykroczeń.

6. Zasady bezpieczeństwa w portach lotniczych.

Funkcjonariusze Straży Granicznej uprawnieni są do dokonywania kontroli bezpieczeństwa w przejściach granicznych, w portach lotniczych oraz w środkach komunikacji lotniczej, drogowej, kolejowej i wodnej – w celu wykluczenia możliwości popełnienia przestępstw lub wykroczeń, zwłaszcza skierowanych przeciwko nienaruszalności granicy państwowej lub bezpieczeństwa w międzynarodowej komunikacji.

6.1. Kontrola bezpieczeństwa osób i bagażu.

Każdy pasażer i jego bagaż poddawany jest szczególowej kontroli bezpieczeństwa. Przed kontrolą bezpieczeństwa pasażerowie powinni zdjąć płaszcze i kurtki, które poddawane są kontroli bezpieczeństwa przez urządzenie rentgenowskie. Ponadto od dnia 1 września 2015 r. podczas kontroli bezpieczeństwa pasażerów i bagażu kabinowego w polskich portach lotniczych wykorzystuje się urządzenia do wykrywania śladowych ilości materiałów wybuchowych. W związku z tym osoba dokonująca kontroli ma prawo do pobierania próbek z ciała osoby oraz pewnych obszarów bagażu.

Podczas kontroli bezpieczeństwa na lotnisku, każdy pasażer jest zobowiązany:

- zdjąć okrycie wierzchnie (płaszcz, kurtkę) – zostanie prześwietlone przy użyciu urządzenia rentgenowskiego, podczas gdy pasażer będzie kontrolowany przy zastosowaniu bramki do wykrywania metali;
- wyjąć z bagażu kabinowego wszystkie LAGs celem przeprowadzenia kontroli bezpieczeństwa za pomocą urządzenia rentgenowskiego;
- wyjąć przenośny komputer i inne większe urządzenia elektroniczne z bagażu kabinowego – zostaną prześwietlone przy użyciu urządzenia rentgenowskiego (urządzenia elektroniczne muszą mieć naładowane baterie tak, aby można było je włączyć podczas kontroli);
- umieścić w dostępnym pojemniku przedmioty metalowe, które posiada np. klucze, zegarki, telefony komórkowe, bilon w celu prześwietlenia przez urządzenie rentgenowskie. Podróżny może także zostać poproszony o zdjęcie obuwia, paska, okularów, nakrycia głowy w celu prześwietlenia w tym urządzeniu.

Jakie płyny można przewozić w bagażu kabinowym:

- płyny w opakowaniach do 100 ml objętości, w jednej przezroczystej, zamkniętej torbie o pojemności nieprzekraczającej 1 litra;
- płyny zakupione w strefie wolnocelowej na lotnisku i zamknięte w bezpiecznej torbie – płyn i rachunek muszą zostać przy zakupie zamknięte w bezpiecznej torbie;
- leki i inne produkty spożywcze niezbędne w trakcie podróży ze względu na szczególne wymogi zdrowotne lub ze względu na specjalne wymogi w zakresie diety, w tym pokarm dla niemowląt.

Pasażerowie poddawani są kontroli bezpieczeństwa z zastosowaniem co najmniej jednej z poniższych metod:

- kontroli manualnej;
- bramki do wykrywania metali (WTMD);
- psów do wykrywania materiałów wybuchowych;
- urządzeń do wykrywania śladowych ilości materiałów wybuchowych (ETD);
- urządzeń do prześwietlania osób niewykorzystujących promieniowania jonizującego;
- urządzeń do wykrywania śladowych ilości materiałów wybuchowych (ETD) w połączeniu z ręcznymi wykrywaczami metali (HHMD).

Bagaż kabinowy poddawany jest kontroli bezpieczeństwa z zastosowaniem co najmniej jednej z poniższych metod:

- kontroli manualnej;
- urządzenia rentgenowskiego;
- systemów wykrywania materiałów wybuchowych (EDS);
- psów do wykrywania materiałów wybuchowych w powiązaniu z kontrolą manualną;
- urządzeń do wykrywania śladowych ilości materiałów wybuchowych (ETD).

Dla ponadwymiarowych sztuk bagażu kabinowego, zawierających przedmiot lub przedmioty o wymiarach zbyt dużych aby mogły zmieścić się w bagażu podręcznym dozwolonym do przewozu, a przy tym cennych lub wrażliwych na uszkodzenia, przewidziano wyjątki. Bagaż ponadwymiarowy powinien zostać przedstawiony do akceptacji w stanowiskach odprawy biletowo-bagażowej i w stanowisku kontroli bezpieczeństwa w celu przeprowadzenia kontroli. Kontrola kabinowego bagażu ponadwymiarowego obejmuje sprawdzenie z zastosowaniem urządzeń rentgenowskich. Może też wiązać się z użyciem innego sprzętu specjalistycznego, psów służbowych lub przeszukaniem ręcznym.

Jeżeli operator kontroli bezpieczeństwa nie może stwierdzić, czy pasażer lub jego bagaż zawiera przedmioty zabronione, pasażerowi temu odmawia się dostępu do stref zastrzeżonych lotniska, bagaż odrzuca się lub poddaje się go powtórnej kontroli bezpieczeństwa, dopóki operator kontroli bezpieczeństwa nie uzna, że wymogi kontroli zostały spełnione.

6.2. Przedmioty niedopuszczone do przewozu w kabinie pasażerskiej

Pasażer jest zobowiązany usunąć z bagażu podręcznego oraz z rzeczy osobistych przedmioty niedopuszczone do przewozu w kabinie pasażerskiej takie jak:

- a) pistolety, broń palna i inne urządzenia wyrzeliwujące pociski, urządzenia nadające się lub wyglądające na nadające się do użycia w celu spowodowania ciężkiego obrażenia ciała przez wystrzelenie pocisku, w tym broń palna wszystkich rodzajów taka jak pistolety, rewolwery, karabiny, strzelby, zabawki w kształcie broni, repliki i imitacje broni palnej, które można pomylić z prawdziwą bronią, części składowe broni palnej, z wyjątkiem celowników teleskopowych, broń pneumatyczna i na CO₂ taka jak pistolety, broń śrutowa, karabiny i broń kulkowa, wyrzutnie rac sygnalizacyjnych i pistolety startowe, łuki, kusze i strzały, urządzenia do miotania harpunów i włócznie, proce i katapulty;
- b) urządzenia do ogłuszania – urządzenia przeznaczone specjalnie do ogłuszania lub unieruchamiania, w tym urządzenia do porażania, takie jak paralizatory, tasery i pałki paraliżujące, urządzenia do ogłuszania i uboju zwierząt,
- c) przedmioty z ostrym zakończeniem lub ostrą krawędzią nadające się do użycia w celu spowodowania

ciężkiego obrażenia ciała, w tym: przedmioty przeznaczone do rąbania, takie jak siekiery, topory i tasaki, czekany i szpikulce do lodu, ostrza do maszynek do golenia, noże do cięcia kartonów, noże o długości ostrza powyżej 6 cm, nożyczki o długości ostrzy powyżej 6 cm mierzonych od punktu połączenia obrotowego, wyposażenie wykorzystywane do sztuk walki z ostrym zakończeniem lub ostrą krawędzią, miecze, szpady i szable;

- d) narzędzia nadające się do użycia w celu spowodowania ciężkiego obrażenia ciała lub zagrożenia dla bezpieczeństwa statku powietrznego, w tym: łomy stalowe, wiertarki i wiertła, w tym bezprzewodowe przenośne wiertarki elektryczne, narzędzia z ostrzem lub trzonkiem o długości powyżej 6 cm nadające się do użycia jako broń, takie jak śrubokręty i dłuta, piły, w tym bezprzewodowe przenośne piły elektryczne, lampy lutownicze, pistolety do wstrzeliwania kołków i gwoździ;
- e) tępe narzędzia - przedmioty nadające się do użycia w celu spowodowania ciężkiego obrażenia w razie ich wykorzystania do uderzenia, w tym kiję do gry w baseball i softball, pałki, takie jak pałki gumowe, pałki metalowe pokryte skórą i pałki policyjne, wyposażenie wykorzystywane do sztuk walki;
- f) materiały wybuchowe oraz substancje i urządzenia zapalające nadające się lub wyglądające na nadające się do użycia w celu spowodowania ciężkiego obrażenia ciała lub stworzenia zagrożenia dla bezpieczeństwa statku powietrznego, w tym amunicja, spłonki, detonatory i bezpieczniki, repliki bądź imitacje urządzeń wybuchowych, miny, granaty i inne wojskowe materiały wybuchowe, fajerwerki i inne materiały pirotechniczne, pociski dymne i naboje dymne, dynamit, proch strzelniczy i plastyczne materiały wybuchowe.

6.3. Przedmioty niedopuszczone do przewozu w bagażu rejestrowanym

Przedmioty niedopuszczone do przewozu w bagażu rejestrowanym to materiały wybuchowe oraz substancje i urządzenia zapalające, które mogą spowodować ciężkie obrażenia ciała lub stworzyć zagrożenie dla bezpieczeństwa statku powietrznego, w tym amunicja, spłonki, detonatory i bezpieczniki, miny, granaty i inne wojskowe materiały wybuchowe, fajerwerki i inne materiały pirotechniczne, pociski i naboje dymne, dynamit, proch strzelniczy i plastyczne materiały wybuchowe.

Aby podczas planowanej podróży zapewnić sobie bezpieczeństwo i w razie potrzeby uzyskać szybką pomoc, pamiętaj o przestrzeganiu podstawowych zasad:

- przybądź na lotnisko, w miarę możliwości, odpowiednio wcześniej; uważnie obserwuj otoczenie oraz bagaże (nie pozostawiaj ich bez opieki);
- o nietypowych sytuacjach zawsze powiadamiasz stosowne służby (Policję, Straż Graniczną, Służbę Ochrony Lotniska);
- nie przyjmuj żadnych przedmiotów (paczek, bagaży, prezentów, lekarstw, kopert itp.) od obcych osób do przewozu ich przez granicę i przekazania osobom trzecim;
- podczas odbywania podróży, umieść swoje bagaże w takim miejscu, aby osoby trzecie nie miały do nich dostępu;
- możesz dodatkowo zabezpieczyć bagaż foliując go (np. przed zdaniem podczas odprawy biletowo - bagażowej w porcie lotniczym) lub używając walizek, toreb z zamknięciami (kłódki, zamki szyfrowe, zamki z kluczykiem, itp.);
- bagaż powinien być spakowany osobiście oraz sprawdzony przed odbyciem podróży w celu ujawnienia śladów ewentualnej ingerencji osób trzecich;
- nie przekazuj swoich bagaży obcym osobom oraz nie pozostawiaj ich w miejscach, które nie oferują usług przechowywania bagażu;
- zwracaj uwagę na pozostawione bez opieki bagaże, paczki, itp., a w przypadku zaistniałej sytuacji powiadom odpowiednie służby (Policję, Straż Graniczną, Służbę Ochrony Lotniska);
- nie dotykaj zauważonych przedmiotów, pozostaw działania odpowiednim służbom; jeżeli dojdzie do akcji ewakuacyjnej, stosuj się do poleceń osób kierujących operacją, zachowaj spokój i bez paniki opuść niebezpieczną strefę.

7. Ogólne informacje dotyczące składania skarg.

Zgodnie z przepisami kodeksu granicznego Schengen, funkcjonariusze Straży Granicznej mają obowiązek respektowania godności osób i przestrzegania zasad kulturalnego zachowania wobec przekraczających granicę państwową, a także zapewnienia im bezpieczeństwa podczas kontroli granicznej.

Podczas dokonywania odprawy granicznej Straż Graniczna wykonuje swoje obowiązki tak, by nie dyskryminować osób ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Zaniedbanie lub nienależyte wykonywanie zadań przez właściwe organy albo przez ich pracowników, naruszenie praworządności lub interesów skarżących, a także przewlekłe lub biurokratyczne załatwianie spraw może być przedmiotem skargi.

Tryb rozpatrywania skarg określony jest przepisami Kodeksu postępowania administracyjnego.

Podróźni, zgodnie z § 5 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie organizacji przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków mogą składać skargi w formie pisemnej, telegraficznej, telefaksu, poczty elektronicznej, a także ustnie do protokołu. Skargi można składać:

- bezpośrednio w przejściu granicznym;
- w placówce lub dywizjonie Straży Granicznej;
- w komendzie Oddziału Straży Granicznej;
- w Komendzie Głównej Straży Granicznej.

Informacje o dniach i godzinach przyjęć interesantów, w sprawach skarg i wniosków, są zamieszczone na tablicach informacyjnych w przejściach granicznych i siedzibach jednostek organizacyjnych Straży Granicznej.

Dodatkowo, informacje dotyczące danych teled adresowych do składania skarg i wniosków można znaleźć na stronach internetowych jednostek organizacyjnych Straży Granicznej.

Wg. art. 229 Kodeksu postępowania administracyjnego, organem właściwym do rozpatrzenia skargi dotyczącej zadań lub działalności organu Straży Granicznej będzie organ wyższego stopnia lub sprawujący bezpośredni nad nim nadzór.

Skargi na działalność Placówki oraz Dywizjonu Straży Granicznej i podległych im funkcjonariuszy lub pracowników należy składać do właściwego terytorialnie komendanta Oddziału Straży Granicznej, natomiast skargi na działalność komend oddziałów Straży Granicznej i podległych im funkcjonariuszy lub pracowników - do Komendanta Głównego Straży Granicznej.

Skarga, aby mogła zostać rozpatrzona, powinna zawierać następujące dane:

- imię i nazwisko skarżącego;
- pocztowy adres do korespondencji
- dokładny opis zdarzenia.

Zgodnie z § 8 ust. 1 ww. rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie organizacji przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków „Skargi i wnioski niezawierające imienia i nazwiska (nazwy) oraz adresu wnoszące pozostawia się bez rozpoznania.”

Z uwagi na fakt, iż z dniem 18 marca 2013 r. Straż Graniczna przekazała prowadzenie kontroli bezpieczeństwa w komunikacji lotniczej zarządzającym lotniskami, którzy zadania te realizują pod nadzorem Prezesa Urzędu lotnictwa Cywilnego we współdziałaniu ze Strażą Graniczną, skargi na kontrolę bezpieczeństwa przeprowadzaną w polskich portach lotniczych, należy kierować do władz portu lotniczego (zarządzającego lotniskiem), w którym doszło do zdarzenia.

www.mswia.gov.pl

“Razem bezpieczniej”
www.razembezpieczniej.mswia.gov.pl

ISBN 978-83-946902-1-2